

بدون اصلاح حکمرانی انرژی، عبور از بحران برق ممکن نیست

نسخه ناتمام برای برق

ناترازی برق در ایران دیگر یک مشکل مقطعی یا صرفاً فصلی نیست؛ شکافی است که طی سال‌های طولانی، در نتیجه عقب‌ماندن سرمایه‌گذاری از رشد تقاضا، فرسودگی تجهیزات، افت راندمان نیروگاه‌ها و سیاست‌گذاری‌های نادرست در بخش تولید و مصرف شکل گرفته و هر تابستان خود را با شدت بیشتری نشان می‌دهد. در چنین شرایطی، اگرچه بخشی از فشار به رشد مصرف در ماه‌های گرم بازمی‌گردد، اما آن‌طور که هاشم اورعی، رئیس اتحادیه انجمن‌های علمی انرژی ایران می‌گوید، مسأله اصلی به ضعف انباشته در برنامه‌ریزی و حکمرانی انرژی مربوط است؛ وضعی که باعث شده ظرفیت عملی تولید برق به مراتب کمتر از ظرفیت اسمی باشد و بخش بزرگی از برق کشور در تابستان صرف سرمایش شود؛ وضعیتی که چشم‌انداز تأمین پایدار برق را هر سال دشوارتر می‌کند.

حدود ۲۰ درصد ظرفیت نیروگاهی کشور عمری بالای ۳۰ سال دارد. در شبکه توزیع نیز صدها هزار ترانس قدیمی با عمر بالا فعال هستند که نگهداری مناسبی هم از آنها صورت نمی‌گیرد. به همین دلیل، ظرفیت اسمی نیروگاه‌ها حفظ می‌شود، اما ظرفیت عملی آنها هر سال کاهش می‌یابد. از سوی دیگر، در تابستان، گرمای هوا موجب افت راندمان نیروگاه‌ها نیز می‌شود. گرچه ظرفیت اسمی کشور حدود ۱۰۰ هزار مگاوات اعلام می‌شود، اما در شرایط اوج گرما، تولید عملی در خوش‌بینانه‌ترین حالت حدود ۶۵ هزار مگاوات و در هزار مگاوات و در واقع بینانه‌ترین شرایط حتی حدود ۶۰ هزار مگاوات است.

اسمی، هر سال با کاهش ظرفیت عملی روبه‌رو هستیم.

حدود ۲۰ درصد ظرفیت نیروگاهی کشور عمری بالای ۳۰ سال دارد. در شبکه توزیع نیز صدها هزار ترانس قدیمی با عمر بالا فعال هستند که نگهداری مناسبی هم از آنها صورت نمی‌گیرد. به همین دلیل، ظرفیت اسمی نیروگاه‌ها حفظ می‌شود، اما ظرفیت عملی آنها هر سال کاهش می‌یابد.

از سوی دیگر، در تابستان، گرمای هوا موجب افت راندمان نیروگاه‌ها نیز می‌شود. گرچه ظرفیت اسمی کشور حدود ۱۰۰ هزار مگاوات اعلام می‌شود، اما در شرایط اوج گرما، تولید عملی در خوش‌بینانه‌ترین حالت حدود ۶۵ هزار مگاوات و در واقع بینانه‌ترین شرایط حتی حدود ۶۰ هزار مگاوات است. این به آن معناست که در کشور ما نزدیک به ۴۰ درصد ظرفیت اسمی در عمل از دست می‌رود. علت این مسأله نیز نبود نوسازی به‌موقع و فقدان فن‌آوری به‌روز است.

◀ مهمترین عامل ناترازی برق در کشور چیست؟

در ناترازی برق کشور، هم در سمت عرضه و هم در بخش تقاضا با مشکلاتی مواجه هستیم. در بخش عرضه، سال‌ها با ضعف جدی در برنامه‌ریزی روبه‌رو بوده‌ایم. به‌نظر می‌رسد در ۱۰ یا حتی ۲۰ سال گذشته، اهمیت این موضوع به‌درستی تبیین نشده و سازوکار مؤثری برای جذب سرمایه‌گذار ایجاد نشده است.

در نتیجه، در بخش‌های مختلف، به‌ویژه در نیروگاه‌های حرارتی، سرمایه‌گذاری کافی صورت نگرفته و افزایش ظرفیت تولید بسیار محدود بوده، در حالی که میزان تقاضا رشد قابل توجهی داشته است. به‌طور مثال، سالانه حدود ۲ هزار مگاوات ظرفیت جدید اضافه شده است.

از سوی دیگر، تجهیزات ما در بخش تولید و به‌ویژه در شبکه توزیع، مستهلک و مبتنی بر فن‌آوری قدیمی است. همین موضوع باعث افزایش تلفات شده و با وجود بالا بودن ظرفیت